

SELLES LEHES:

- » Saame tuttavaks Läätsamäe taluga
- » esimehe veerg
- » uued konsulendid
- » maksumuudatused 2008
- » lupjamise võimalusi
- » informatsioon

VTL-i juhatuse esimees:

Tel: 782 1758, mobiil: 5647 2706

Raamatupidamine:

Tel: 782 1669, mobiil: 5663 1990

**Loomakasvatuse ja
finantsmajanduse konsulent:**

Tel: 782 4077, mobiil: 554 9753

Heifer projektijuht:

Mobiil: 505 6293

**Taimakasvatuskonsulent
(mahepõllumajandus):**

Mobiil: 505 1061

Taimakasvatuskonsulent

Mobiil: 528 6489

VML Metsanduskonsulent:

Mobiil: 522 9424

Muhedalt peremehelt mahedaid köögivilju

Kaja Kesküla

Mõnistest edasi Ape poole sõites paistab teeservas kuuseheki varjust suunaviit: Läätsamäe talu. Peremees Mati Org on juba aastaid Tallinnaski tuntud kui maheköögivilja pakkuja. Kuidas on selleni jõutud, sellest pajatas muidu rahuliku moega peremees üsna meelsasti. Alustatud sai üheksakümnendal aastal kui tuli taluseadus. Oma maad veel kätte ei saanud aga sovhoos andis jõe äärest 10 ha ringis maad, kus alustasin algul lüpsikarjaga, tegelikult ühe lehmaga. Hiljem muretsesin loomi juurde, kõige rohkem oli 9 lüpsilehma ja 5-6 pullikest. Hinnad piimakombinaadis olid nagu olid, aasta otsa ei saanud piimaraha kätte ja otsustasin likvideerida piimakarja. Umbes samal ajal sain kätte oma maa, 13,6 ha, mis oli suhteliselt väike. Kokku on praegu omandis 35 ha, millest 15 ha on haritav maa, 20 ha rohumaade all. Mul oli vana kogemus lillede ja istikute kasvatamisel, sellepärast otsustasin hakata köögivilja kasvatama. Kuna meie kandi maa on suhteliselt raske, tuleb kasvukoht valida välja väikeste tükkidena. 1,5 ha köögivilja ja 1,5 ha kartulit on olnud viimastel aastatel. Algul kasvasin teravilja ka, kuid tekkisid probleemid müügiga. Köögivilja müügil on vähemalt sellest, mis müüdüd, raha ilusti tagasi tulnud.

Mida oleks vaja kvaliteetse mahetoodangu tootmiseks ja turustamiseks?

Kvaliteetse mahetoodangu tootmiseks oleks vaja keskmise lõimisega mulda, kuid talvel kvaliteetse säilimise tagamiseks on kõige suurem probleem hoiustamine. Koristuse ajal on köögivilja kõigil, korralike säilitusruumidega saaks oluliselt paremini müüa. Praegu olen saanud hoida juurikaid ja kapsast. Ka lillkapsas ja brokkoli oleks jahutatult lubatud pikemalt realiseerida - praegu pean samal päeval müüma, homseks on juba vana. Või omakorda kasvab osa üle, nii et midagi ei saa. Kui kõigil on samal ajal sama kaup olemas, ei ole sellele enam turgu.

Kui olin saanud oma müügikoha sisse, tekkis nõudlus ja praegu ei saa nuriseda selle poole üle. Linnarahvas, kes on juba kuulnud või saanud minu talu toodangut, tulevad ise sügisel talvevarusid soetama. Need ei ole kohalikud, käivad Tartu ja Tallinna inimesed, helistavad, küsivad ja tulevad ise järgi. TÜ Eesti Mahe liige olen, seal on küllaltki hästi organiseeritud kauba vedu. Kuna põhiklient on Tallinnas, siis on transport sinna lahendatud nende kaudu. Hea on see, et praegu jõuab kaup Tallinna samal päeval.

Mida ootad koostööst ja toiduvõrgustikust, organisatsioonidest kellega koostööd teed? Milliseid koolitusi või nõustamist oleks Sinu arvates mahetootjaile vaja?

Toiduvõrgustikuga on mul põhiliselt laadamüügikogemused, ka realiseerimine läbi Tartu ringi. Palju loeb suhtlemine teiste toiduvõrgustikuga seotud inimestega. Koolitused on väga tähtsad, kuid mahetootjatel igapäev on oma omapära. Koolitusi on vaja vastavalt oma erivajadustele, vastavalt tootmise alale. Vaja on praktilise väärtusega koolitusi ning nõustajaid, kes on praktilise kogemusega ja oskavad oma teadmiste ja praktika baasil nõu anda. Teoreetilist teadmist on päris palju, praktilisi kogemuse pakkujaid eriti ei tea. Koostöö tegemisega on takistuseks erinevate tootjate vahemaad ja spetsiifika. Kui ühes kohas oleks ühesuguste huvidega tootjad, oleks koostöö lihtsam. Ühise hoiustamise või töötlemise ruumidega oleks nii kergem. Näiteks Reola köögiviljaühistu on ühe piirkonna naabrid, kes kasutavad ühe hoidla võimalusi. Toiduvõrgustiku köögivilja tegijad on kõik erinevatest kohtadest.

Mida teha, et mahetootmise maht Lõuna-Eestis suureneks? Mida soovivad teistele mahetootjatele?

Üks asi oleks turustussüsteem - logistiline keskus, kes oleks võtnud vastu tellimused ja kaubanduse väljundid, võtnud kauba kokku ja viinud sealt edasi. Loomakasvatuse koha pealt ei oskagi öelda. Köögivilja seisukohast on ühine konservitööstus ilmselt võimalik, säilitamise probleemide üle maakonna lahendamine vist ei õigusta ennast.

Kuid igaüks peab leidma endale sobiva tegevuse, mis rahuldab teda ennast. Näiteks kellele aiandus ei meeldi, pidagu loomi, kes seda ka ei taha tehku kolmandat asja. Ainult raha peale tegemine ei vii kaugele, sellest ei tunne rahuldust. Ma olen kümme korda ennem valmis ise tegema kui palgatööl käima, mis sest et vahepeal olen ka 24 tundi väljas. Mul ei teki väsimust ja tülpimust ning ma ei arvesta iga päev, palju ma raha saan. Vanasti 8 tundi tööl olles ootasin ikka, kuna päev lõpeb, et saan kasvuhoonesse. Töölt tulles läksin sinna ja mõnikord märkasin alles hommikul, et on hommik ja pean tööle minema.

Esimehe veerg

Andres Soots

Infolehe trükki mineku ajaks olid ka teada juba kõige värskemad andmed päevateema - investeringutoetuse kohta. Üle Eesti kokku 886 taotlust, sh Võrumaalt 87. Täitunud on minu isiklik soov, et Võrumaa talupidajad oleksid aktiivsed kasutamaks ära võimalusi, mida pakub uus toetustepakett 2007-2013. Rõõm on näha, et taotlejate hulgas oli päris palju väiksemaid tootjaid see näitab, et usutakse tulevikku. Tublid olete, Võrumaa talupidajad!

Uus aasta on alanud mitmeti vastakalt. Ühelt poolt on meil veel meeles hea saagiaasta 2007, kus ka hinnad, nii teraviljal kui piimal, kasvasid jõudsasti. Praegu tundub, et ka põllumajandussaaduste turg on hetkeks võtnud hoo maha - piima kokkuostuhind aasta alguses pisut langes, teraviljahinnad on jäänud samale tasemele. Tänavusel VTL üldkoosolekul püüame põllumajandussaaduste turuprognose valgustada, sest talud on endale võtnud kohustusi ja eks igaüks peaks enda jaoks tegema ka nõ mustema stsenaariumi plaani, juhaks kui hinnad langevad. Siiski julgen arvata, et hindade langus on ajutine, sest arvud tõestavad nii seda, et teravilja ja piimatoodete nõudlus maailmas ühe kasvab, kui ka seda, et see kasv on suurem kui põllumajandussaadusi suudetakse pakkuda.

Teisalt oleme silmitsi ka sisendite väetis, kütused jm hinnatõusuga. Nende hindu me praktiliselt mõjutada ei saa, küll aga saame ise õppida efektiivsemat majandamist. Taluliidul on plaanis veel enne kevadet korraldada õppepäev loomakasvatavatele teemal „piimakarja rohusöödabaasiline söötmine”, mille põhiidee on, kuidas kasutada ära maksimaalselt odavamat rohusööta ja mitte raisata kallist teravilja. Ka teraviljakasvatavatele on tulemas õppepäev 26. veebruaril, kus jutt säästlikest tehnoloogiatest.

Taluliidule läks 2007. aasta normaalselt, kuigi investeringutoetuste venimine avaldas ka meie tegevusele ja majandustulemustele mõju. 2007.a. eelarve tegelikuks mahuks kujunes 1,66 mln krooni, mis on ligilähedane 2006.a. omaga ja arvan, et Vabariigi maakondlike taluliitude reas oleme sellega esiviisikus. 2008. aasta algusest liitus meie kollektiiviga kaks inimest: koostöölepinguga Taivo Molok, taimekasvatuskonsulent, ning töölepinguga Kerli Hollo, samuti taimekasvatuskonsulent spetsialiseerumisega EL pindalatoetustele ning mahepõllundusele. Jätkuvad meie 3 suuremat projekti - Heifer, EQUAL asendusteenistus ning toiduvõrgustik.

Kokkuvõttes soovin kõigile talupidajaile, et alanud aasta läheks hästi, soovin, et oleksite ikka aktiivsed osalemaks meie korraldatud üritustel, õppepäevadel ja peatselt toimuvatel taluseltside koosolekutel.

Uued konsulendid!

Taivo Molok (tel. 52 86 489) - VTL taimekasvatuskonsulent. Taivo töötab Väimela katsekeskuses, mis allub Põllumajandusuuringute keskusele, kuid kuna sealne töökoormus on väike, siis avanes võimalus ka meil tema teeneid kasutada. Nõustamisvaldkondadeks on teravili, raps, rohumaad, kartul. Nõustamisteenused tootjale: talu maakasutuse planeerimine; kultuuride ja nende kasvukohtade valik; väetusplaani koostamine lähtudes mullastiku omadustest, kasvatatavatest kultuuridest, tootja rahalistest võimalustest; taimekaitseplaani koostamine; jooksvad nõuanded kultuuride kasvuajal pealtväetamise ja taimekaitse osas; mullaproovide tulemuste tõlgendamine tootjale; erinevate sortide alane nõuanne; kasutatavate tehnoloogiate alane nõuanne.

Taivo viibib taluliidus **neljapäeviti kell 10.00 - 16.00**. Muul ajal kättesaadav telefonitsi ja võimalik kutsuda koju.

On võimalus sõlmida Taivoga ka nõustamisleping, kus saate ise valida temalt tellitavad tööd ning selle mahu. Nõustamislepingu alusel taluliidule makstud rahast on võimalik tagasi saada 75% nõuandetoetusena PRIA kaudu. Taluliit aitab paberite vormistamisel. Taotluste vastuvõtt on aastaringne.

* * *

Kerli Hollo (tel 50 51 061) - VTL taimekasvatuse nõustaja spetsialiseerumisega EL pindalatoetustele ja mahepõllumajandusele. Nõustamisteenused: nõustamine pindalatoetuste valdkonnas, pindalatoetuste taotlusvormide täitmine, põlluraamat, väetusplaan, viljavaheldusplaan, mahepõllumajandus. Kerli viibib taluliidus **esmaspäeviti 8.30 - 16.00**. Muul ajal kättesaadav telefonitsi ja võimalik kutsuda koju.

Maksumuudatused alates 01.01.2008

Raamatupidaja

TULUMAKS

- Füüsiliste isikute tulumaksumäär on 21% ja maksuvaba tulu kuus 2250 kr, aastas 27000 kr

- 2008. aastal esitavad füüsilised isikud tuludeklaratsiooni 2007.a. eest ja rakendavad tulumaksumäära 22%, maksuvaba tulu 24000 kr

- Last ülalpidav isik /lapsevanem/ saab alates 2008.a. arvesse võtta täiendavat maksuvaba tulu 27000 kr iga kuni 17 aasta vanuse lapse kohta /2009.a. esitatav deklaratsioon/

- Füüsilisest isikust ettevõtja võib omatoodetud põllumajandussaaduste realiseerimisest täiendavalt maha arvata 45000 kr

- Alates 2008. aastast saavad FIE-d, metsakinnistute omanikud metsamaterjali müügist saadud tulust maha

arvata kuni 45000 kr /2009.a. esitatav dekl./

- NB!!! Kui FIE on saanud tulu mõlemal tegevusalal, on mahaarvamise õigus 45000+45000 kr, kuid arvestada tuleb sellega, et mõlema tululiigi kohta on arvestus eraldi. Näiteks metsandustulu on 35000 kr, siis saab kohaldada ainult 35000 krooni, mahaarvamata osa 10000kr. põllumajandusega saldeerida ei saa.

- Juriidiliste isikute tulumaksumäär 0,79 - maksustatav summa korrutada 21/79 /erisoodustus, kingitused, annetused, vastuvõtukulud, ettevõtlusega mitteseotud kulud/

SOTSIAALMAKS

Jaanuaris 2008 tõusis sotsiaalmaksu kohustus.

- FIE-l on sotsiaalmaksu miinimumkohustuse arvestamise aluseks kuumäär 2700 kr kuus, millelt tuleb tasuda sotsiaalmaksu 891 krooni kuus (kvartalis vastavalt 2673 krooni ja aastas 10692 kr)

- Tööandja peab igakuiselt maksma sotsiaalmaksu töötajale makstud palgalt, kuid mitte vähem kui 2700 kroonilt, seega 891 kr kuus.

- Seadusega on sätestatud isikute kategooriad, kelle puhul tasutakse sotsiaalmaksu tegelikult palgalt. Nendeks on muuhulgas töötaja, kes saab riiklikku pensioni, kasvatab vanemana alla 3 aastast last või kolme või enam 19-aastast last. Sellesse kategooriasse kuuluvad ka osalise tööajaga töötajad.

TÖÖTUSKINDLUSTUSE ja KOHUSTUSLIKU KOGUMISPENSIONI maksumäärad ei muutu 2008.aastal. Seega töötuskindlustus kindlustatul 0,6 % ja tööandjal 0,3% brutopalgast. Kogumispension 2% brutopalgast

PALGAALAMMÄÄR

- 4350 krooni kuus

- 27 krooni tunnis

Meeldetuletuseks tähtsad kuupäevad maksukalendrist

✍ Iga kuu 10. kuupäev vorm TSD esitamine /tulu- ja sotsiaalmaks, töötuskindlustus ja kogumispension/ ja maksude ülekandmine.

✍ Iga kuu 20. kuupäev - Käibemaksudeklaratsiooni esitamine ja käibemaksu tasumine.

✍ 15. märts, 15. juuni, 15. oktoober, 15. detsember - FIE sotsiaalmaksu avansiliste maksete tasumine

✍ 31. märts - 2007. aasta tuludeklaratsiooni esitamine

✍ 10. aprill - isikliku sõiduauto hüvitise deklaratsiooni INF 14 esitamine

✍ 30. juuni - Raamatupidamise majandusaasta aruande esitamine

✍ 01. juuli - Füüsilise isiku tulumaksu tasumine ja tagastamine füüsilise isiku tuludeklaratsiooni alusel

✍ 01. oktoober - Füüsilise isiku ja füüsilise isikust ettevõtja, kes deklareeris ettevõtlustulu, tulumaksu tasumine ja tagastamine

✍ Füüsilisest isikust ettevõtja sotsiaalmaksu tasumine ja tagastamine.

MAKSUDE kohta vaata lisa Maksu- ja tolliameti kodulehelt www.emta.ee

Lupjamise vajadus ja võimalused

Toivo Molok

Lõuna-Eesti muldadele on iseloomulik eelkõige kaltsiumi väljauhtumine, mille tõttu muld hapestub. Happelises mullas on paljude toitainete liikumine ja omastamine taimede poolt takistatud. Väheneb väetiste efektiivsus. Näiteks kui pH on alla 5,5, on fosforiühendite lahustuvus mullas halb. Valdava enamuse põllukultuuride kasvuks on optimaalne pH vahemik 6,0-7,0.

Mulla happesuse vähendamiseks on vaja mulda lubjata. Mulla lupjamisel tuleb arvestada ka toiteelementide omavahelist vahekorda. Oluline on kaltsiumi, magneesiumi ja kaaliumi vahekord, selle selgitamiseks on eelnevalt vaja teha mulla analüüs. Heade omadustega lubiväetis on klinkritolm. Ta on piisavalt peen ja kuiv, suure neutraliseerimisvõimega, kiiretoimeline ning sisaldab olulisel hulgal teisi toiteelemente. Tuleb jälgida, et kaltsiumi ja magneesiumi vahekord mullas on vahemikus 12...18:1. Väikese kaltsium-magneesium suhte korral sobib kasutada lubjakivijahu. Suure kaltsium-magneesium suhte korral sobib kasutamiseks magneesiumi poolest rikas dolomiidijahu. Olukorras, kus kaltsiumi ja magneesiumi suhe on paigas aga muld sisaldab neid vähesel määral, tuleks kasutada lubjakivijahu ja dolomiidijahu segu.

Lubjakivijahu ja dolomiidijahu ei sisalda märkimisväärselt P ja K. Klinkritolm sisaldab lisaks kaltsiumile ja magneesiumile veel 3-5% kaaliumit, 2-3% väävlit ja 0,2% fosforit. Kasutades klinkritolmu 2,5 tonni hektarile, rahuldame kultuuride vajadused kaaliumile ja väävlile. Fosfori tarbe rahuldamiseks sellest ei piisa. Klinkritolmus sisalduvad kaalium ja väävel on hea lahustumisvõimega ja taimede poolt omastatavad. Väiksema normi kasutamisel saadakse väetustonni kohta suurem efekt. Kui varem tehti lupjamistõid iga 4...6 aasta tagant ja levinud oli näiteks klinkritolmul norm 5 t/ha, siis täna, kus põllumees peab 100% ise kinni maksma, on otstarbekam teha lupjamist iga 2 aasta tagant poole normiga 2,5 t/ha. Toiteelementide väljauhtumine mullast on sel juhul väiksem.

Kust saada lupjamiseks meliorante? Lubjakivijahu ja dolomiidijahu on võimalik hankida Nordkalk AS-ist. Tegelevad samuti selle laotamisega. Nende lubiväetiste juures tuleb jälgida peensusastet, kuna toime on ainult alla 0,2 mm suurustel osakestel ja laotusühtlikkuse saavutamine on keeruline. Klinkritolmuga tegelevad Kagu-Eestis Põlva Maaparandus AS ja Valmap Grupp AS.

Lubiväetiste muldaviimiseks on sobivamad randaalimine või kultiveerimine, kuna leostumine toimub ülevalt allapoole. Kevadise lupjamise puhul toimub järsk reaktsiooni muutus, seoses sellega on soovitatav, et lupjamise ja külvi vahel oleks ca 10 päeva vahet mullareaktsiooni ühtlustumiseks. Parem variant on siiski lupjamine, kui selle ärajätmine kevadel.

Kust saada täpsemat infot? Põlva Maaparandus teeb lupjamistõid normiga 2-5 tonni hektarile. 2,5 tonnise hektarinormi korral on hinnaks 1180 kr/ha + 18%. Hind võivad muutuda olenevalt veo kaugusest. Kontaktisik on Lembitu Tobias, tel. 51 83 698. Valmap Gripp AS Valgamaalt teeb lupjamisteenust klinkritolmuga, kulunorm olenevalt kliendi soovist 2,5...5 t/ha. Täisteenuse (meliorant, transport, laotamine) maksumus on 500 kr/tonn + km. Näiteks kui tehakse lupjamist normiga 2,5 t/ha, kujuneb teenuse hinnaks 1250 kr/ha + km. Kes tahavad saada Valmap Grupi teenust juba kevadel, tuleb sellest neile teada anda hiljemalt 10. märtsiks tel. 76 66 372.

EELTEADE

Võrumaa Talupidajate Liidu üldkoosolek toimub 4. aprillil Võru kultuurimajas Kannel
Kutse ja ajakava ilmub järgmises infolehes.

Lugupeetud pindalatoetuste taotlejad!

Kasutagem ära talvist aega oma paberimajanduse korrastamiseks. Taluliit aitab teil:

- korrastada eelmise aasta põlluraamatu
- vaadata üle eelmise aasta viljavaheldus- ja väetusplaanid
- sisse seada ja jooksvalt täiendada käesoleva aasta põlluraamatut
- vajadusel pakume ka teavitusteenust toetuse taotlemise, taotluse muudatuste esitamise, viljavaheldusplaani koostamise jt olulisemate kuupäevade kohta.

Täpsem info tel 50 51 061 Kerli Hollo